Oulu-lehti 3.8.1981

Panu Totta ja tarua Reinin rannoilta

Matkoillani mailla ja merillä etsiydyin eräänä keväisenä päivänä määrätietoisesti pieneen Geisenheimiin "in Rheingau", oikeastaan Reinin ja Mainin yhtymäkohdassa, virran yli Mainzista lounaaseen. Pikajunat sen sivuuttavat, mutta onhan muitakin junia. Jo ennen lähtöämme olin komeasta Knaursin Kulturführeristä lukenut myös tämän kaupungin nähtävyyksistä, sen lisäksi, että matkaeväänämme oli lähes kahdensadan vuoden takainen ylistys Geisenheimin Johannisbergin näköaloista.

Huomioni oli kiintynyt myös mainintaan eräästä kolmikerroksisesta asuinlinnasta vuodelta 1550. Enemmän kuin ikä ja rakennustyyli oli huomiotani herättänyt tieto, että mainitussa rakennuksessa oli vuonna 1647 hahmoteltu se teksti, josta sitten seuraavana vuonna syntyi Westfalenin 30-vuotisen sodan lopettanut rauhansopimus, kuten kaikki läksynsä lukeneet tietävät. Vanhasta kokemuksesta kyllä tiesin, että melkein kaikkialla Saksassa, matkustipa mihin suuntaan hyvänsä, tapaa muistoja myös tuosta pitkästä uskonsodasta, jossa tosin samalla oli yhtä paljon kysymys tunnistettavaksi. Kotiuduttuamme sain perusteellisen selvityksen, joka huvittaa lähinnä esimerkkinä siitä, kuinka helposti myös historioitsijat saati sitten tavallisille kansalaisille tarkoitettujen opaskirjojen tietolähteiden kerääjät hyväksyvät palstoilleen dokumentoimattomia väittämiä ja yleistyksiä, jotka joko ovat tarua tai ovat syntyneet tosiasioita ja nimiä mielivaltaisesti yhdistelemällä.

Tuttua toki myös täällä kotiseudulla.

Tämän Geisenheimin pienen linnan rakennuttivat 1550 von Stockheimit.

Vasta vuodesta 1654 tämä kaunis varhaisrenessanssikauden rakennus on kuulunut kreiveille von Schönborn. Silti Geisenheimin historia vuodelta 1892 kertoo, että vaaliruhtinas Johan Philipp von Schönborn Geisenheimissa mielellään asui Schönborner Hofissa, jolla tarkoitettiin juuri tätä rakennusta, ja valmisteli siellä tekstiä rauhansopimukseen, jolla sitten seuraavana vuonna, siis 1648, sinetöitiin 30-vuotisen sodan päättyminen.

Tässä historioitsija otti täydestä runoilijan kirjaaman penäiden muurien sisällä (= Schönbornien linnassa) oli valmisteltu rauhansopimuksen teksti. Tuoreimmassa Geisenheimin historiassa 1972 "tieto" on oikaistu ja runoilu julistettu runoiluksi.

Näin kaukaa katsottuna asia on vähäinen, mutta näinkin paljon siitä sen takia, että satuimme Geisenheimin raatihuoneen portailla tutustumaan ystävälliseen paikkakuntalaiseen vaikuttajaan, joka osoittautui professoriksi, insinööriksi ja arkkitehdiksi. Raatihuoneessa oli kai juuri päättynyt valtuuston tms. istunto. Yksi poistujista kiinnitti taloon palatessaan huomiota meihin vieraisiin, jolloin rohkaistuin kysymään prospektiä, kaupunginesitettä.

Oli ilta ja kanslia kiinni, mutta hetkinen, jospa pormestarilla olisi, sanoi tämä herrasmies. Ja hetken kuluttua hän palasi esitteet mukanaan. Tehtiin tuttavuutta, jolloin selvisi, että professori oli sodan jälkeen opiskellut Tukholmassa ja osasi myös ruotsia. Ensi töikseen uusi tuttavamme huolehti asumisestamme, mutta me saatoimme ilmoittaa, että meillä oli huone hotelli Rheinblickissä.

Nimen Rheinblick voisi kai suomentaa "Näköala Reinille". Meillä tosiaan oli näköala Reinille, mutta myös Johannisbergin suuntaan. Ja kun olimme vaeltaneet Johannisbergille noudattaen ohjeita, jotka oululainen ystävämme Frans M. Franzén jo vuonna 1795 siellä käydessään oli meille jättänyt, meillä vasta näköalat olikin! Ei ihme, että nuori Frans siellä ja kaiken lisäksi linnan viinikellarissa käytyään innostui kirjoittamaan runon På Johannisberg. Mutta se olisi jo toinen luku, kuten kai Kipling jälleen kerran sanoisi.

Myös Saksan kesä alkoi juuri sinä seitsemäntenä toukokuuta, jolloin kapusimme Johannisbergin laelle ja asetuimme sen aurinkoiselle terassille. Lapsina leikittiin juoksemalla näyteikkunasta toiseen ja hihkumalla, kuka ensiksi kerkisi, että tuo minulle, ja tuo . . . Nyt vain lapsellisina matkustetaan ja silloin tällöin sanotaan, että tuohon linnaan, tuohon taloon voisi asettua vaikkapa vähän pitemmäksikin ajaksi, esimerkiksi sellaisiksi alkukesiksi, jolloin Keski-Saksan kesä ei olekaan vielä ehtinyt näille omille korkeuksillemme.

Geisenheim kaikkinensa kuuluu viehättävimpiin paikkoihin, mihin muutamilla matkoillani olen sattunut. Allekirjoitan, mitä romantiikko Achim von Arnim jo 1811 kirjoitti . . . viisitorninen vanha rakennus, jossa voisin elämäni viettää.

Myös tämän kertoi geisenheimilainen uusi tuttavamme. Von Arnim tarkoitti nimenomaan edellä puhuteltua pientä renessanssilinnaa. Meille riittäisi vaikkapa "Rheinblick"!